

MINISTERUL INFRASTRUCTURII
ȘI DEZVOLTĂRII REGIONALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

Agenția de
Dezvoltare Regională
Sud

Aprobat
prin Decizia CRD
nr. _____ din _____ 2022

Coordonat:
Lilia Dabija,
Secretar de Stat
„_____” _____ 2022

RAPORT DE PROGRES

privind implementarea POR Sud 2022-2024

Perioada de raportare

ianuarie - decembrie 2022

Cimișlia 2022

CUPRINS

I. INTRODUCERE	4
1.1. Cadrul instituțional	4
1.2. Modul în care POR va contribui la implementarea obiectivelor SNDR	4
1.3. Realizarea planului de activitate	5
1.4. Obiectivele POR Sud	6
1.5. Perioada de implementare	7
1.6. Dinamica RD Sud în context național	8
II. OBIECTIVELE PROGRAMULUI	11
2.1. Consolidarea rolului și funcțiilor orașelor în sporirea competitivității regiunii	12
2.2. Identificarea și promovarea specializării inteligente în regiune	13
2.3. Cooperarea regională și transfrontalieră	14
2.4. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază la nivelul RD Sud	17
2.5. Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri.....	26
2.6. Sprijinirea procesului de adaptare a regiunii la schimbări climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor	27
2.7. Eficientizarea operațională a procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională	30
2.8. Consolidarea mecanismului de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională.....	31
2.9. Dezvoltarea capacităților actorilor regionali în domeniile relevante politicii de dezvoltare regională	31
2.10. Cooperarea cu partenerii de dezvoltare	31
2.11. Provocări și riscuri	32
2.12. Lecții învățate și bune practici	32
2.13. Concluzii	32

ABREVIERI

AAC	Aprovizionare cu apă și canalizare
AAS	Aprovizionare cu apă și sanitație
ADR	Agenție de Dezvoltare Regională
APL	Administrație Publică Locală
BNS	Biroul Național de Statistică
CRD	Consiliul Regional pentru Dezvoltare
CNCDR	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale
DUP	Document Unic de Program
FNDR	Fondul Național de Dezvoltare Regională
ÎM	Întreprindere Municipală
MIDR	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
MDS	Managementul Deșeurilor Solide
PIB	Produs Intern Brut
PIBR	Produs Intern Brut Regional
POR	Program Operațional Regional
RD	Regiune de Dezvoltare
SNDR	Strategia Națională de Dezvoltare Regională
UAT	Unitate Administrativ Teritorială
ZEL	Zonă Economică Liberă
ZAL	Zonă Antreprenorială Liberă

I. Introducere

1.1. Cadrul instituțional

Agenția de Dezvoltare Regională Sud (ADR Sud) este o instituție publică, al cărei fondator este autoritatea de elaborare a politicii de dezvoltare regională, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR), constituită pentru implementarea politicii de dezvoltare regională la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud. ADR Sud are rolul de a contribui la dezvoltarea durabilă și echitabilă pe întreaga întindere a regiunii, urmărind înlăturarea dezechilibrelor dintre diferitele zone ale acestei în favoarea locuitorilor ei.

Cel mai important obiectiv al activității ADR Sud rezidă în implementarea Programului Operațional Regional Sud (POR Sud), document regional de bază ce stabilește direcțiile strategice pentru dezvoltarea regiunii Sud și realizare politicii naționale de dezvoltare regională în regiunea Sud. Potrivit prevederilor Legii nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, documentul de planificare a dezvoltării durabile echilibrate și durabile care conține programe, proiecte și activități prioritare la nivel regional este Programul Operațional Regional (POR).

1.2. Modul în care POR va contribui la implementarea obiectivelor SNDR

POR Sud 2022-2024 reprezintă primul ciclu de implementare a Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională (SNDR) 2022-2028. Prin conținutul său, documentul prezintă o continuare logică a Strategiei de Dezvoltare Regională Sud pentru anii 2016-2020 și este corelat cu obiectivele strategice ale Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională pentru anii 2022-2028, aprobată de Guvern prin HG nr. 40/2022.

POR Sud 2022-2024 a fost elaborat în rezultatul dezvoltării, evaluării și aprobării proiectelor de dezvoltare regională identificate în cadrul Apelului de Propuneri de Proiecte lansat la data de 10.08.2020, organizat în perioada august 2020-februarie 2021, pentru perioada anilor 2022-2024.

Documentul final a fost supus aprobării de CRD Sud la data de 23.03.2022 (*Decizia nr.01/04 din 23.03.2022*). Raportul de progres privind implementarea POR Sud 2022-2024 este instrumentul care trasează direcțiile de dezvoltare pe termen mediu a regiunii, are menirea de-a prezenta în dinamică evoluția Regiunii de Dezvoltare Sud, prezintă o analiză a progresului realizării programului. Prezentul raport cuprinde o descriere a realizărilor obținute de ADR Sud în perioada de referință, ca urmare a realizării activităților prioritare incluse în POR. Scopul raportului este de a analiza gradul de implementare a POR Sud 2022-2024 și de a recapitula lecțiile învățate la compartimentul implementare POR.

Programul Operațional Regional transpune la nivel regional obiectivele SNDR, specificând mijloacele de intervenție și prioritățile pe termen mediu în dependență de necesitățile de dezvoltare a fiecărei regiuni și a problemelor inerente la nivel regional, fiind un instrument de eficientizare a utilizării potențialului regional. Totodată, măsurile de intervenție vizează atât programele finanțate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL), precum și din alte fonduri naționale și externe. În acest sens se urmărește mobilizarea capacităților actorilor regionali și a grupurilor de interes pentru identificarea problemelor și impedimentelor în dezvoltarea regiunii, crearea de parteneriate pentru elaborarea și implementarea proiectelor regionale. Astfel, este încurajat angajamentul acestora de a contribui la dezvoltarea regională și locală, de a utiliza cât mai eficient resursele și de a asigura durabilitatea proiectelor implementate.

1.3. Realizarea planului de activitate

În acest context, în planul de implementare a POR Sud 2022-2024 activitate al ADR Sud pentru anul 2022, aprobat prin decizia CRD Sud nr. 01/04 din 23 martie 2022, au fost incluse acțiuni concrete ce urmează a fi întreprinse în perioada 01.01.2022-31.12.2022, pentru realizarea cu succes a POR Sud.

În vederea asigurării acestui deziderat, pe parcursul perioadei ianuarie-decembrie 2022, activitățile au fost desfășurate în conformitate cu Planul de implementarea a POR Sud pentru anii 2022-2024 pentru anul 2022, precum și a Planului de activitate al Agenției de Dezvoltare Regională Sud pentru anul 2022.

În Documentul Unic de Program (DUP) 2022-2024, pentru RD Sud, au fost incluse 10 proiecte, cu un cost total de 349.553.702,12 lei, pentru implementarea cărora din FNDRL a fost solicitată suma de 292.994.379,89 lei, cu contribuția financiară a beneficiarilor (APL) în sumă de 56.559.322,23 lei.

Pentru anul 2022 au fost aprobate spre finanțare 9 proiecte, 1 proiect fiind plasat în așteptare, conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022.

Documentul unic de program (DUP) 2022-2024, avizat de către Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) la 03.12.2021 și aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 23 din 12.01.2022, listează 46 de proiecte prioritare de dezvoltare regională, planificate pentru a fi implementate în următorii 3 ani, cu un buget total de cca 1.580 milioane lei, cu o solicitare de mijloace financiare din Fondul National pentru Dezvoltarea Regional și Locală (FNDRL) în sumă de 912 milioane lei.

Urmare a procedurilor stabilite de implementare a DUP, la data 01.02.2022 de către CNCDR a fost aprobat Planul anual de finanțare (PAF) pentru anul 2022, cu distribuirea alocațiilor financiare din mijloacele FNDR, în sumă de 300 milioane lei, pentru implementarea a 42 de proiecte.

De menționat, că bugetele proiectelor vizate au fost determinate în baza devizelor de cheltuieli, elaborate de către aplicanți (APL) în anul 2020, la depunerea cererilor de finanțare în cadrul concursului de proiecte desfășurat. În contextul de ajustare a bugetelor proiectelor la situația de zi, în perioada după aprobarea DUP, sub auspiciul agențiilor de dezvoltare regională, de către autoritățile publice locale au fost dispuse acțiunile necesare de actualizare a documentației de deviz și de verificare de către entitățile atestate, conform prevederilor HG nr. 361/1996 cu privire la asigurarea calității construcțiilor.

La actualizarea bugetelor proiectelor s-a urmărit atingerea următoarelor obiective: - actualizarea documentației de deviz în contextul referințelor normative pentru ajustarea costurilor la manopere și materiale conform prețurilor de referință ale primului trimestru al anului 2022;- actualizarea documentației de deviz sub aspectul modificărilor cadrului normativ, ce reglementează cuantumul asigurărilor sociale și medicale de stat obligatorii, datorată, de angajatorii sectorului privat la fondul de salarizare și alte recompense pentru persoanele aflate în raporturi de serviciu în baza actului administrativ ori prin alte tipuri de contracte civile în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii (de la 22,50 % la 24%); - menținerea obiectivelor de intervenții financiare (indicatorii de produs) a fiecărui proiect fără modificări, în conformitate cu asumările specificate în cererile de finanțare, actualizate la aprobarea DUP; - menținerea raportului de co-finanțare din mijloacele FNDRL și din contribuțiile proprii ale aplicanților în cadrul fiecărui proiect fără modificări, la proporțiile inițial specificate în cererile de finanțare; - menținerea alocațiilor bugetare ale proiectelor pentru anul 2022 fără modificări, în conformitate cu Planului anual de finanțare aprobat.

Ca rezultat al exercițiului desfășurat, din cele 42 de proiecte au fost vizate pentru implementare în anul 2022, 6 proiecte nu necesită actualizări, 29 de proiecte sunt cu procedurile legale de actualizare a costurilor finalizate și 3 proiecte sunt în proces de actualizare și verificare a documentației de deviz. Astfel, 39 de proiecte sunt posibile pentru lansarea procedurilor de achiziții publice.

1.4. Obiectivele POR Sud

În vederea atingerii obiectivelor POR Sud 2022-2024, prin Decizia CNCDR nr.05/22 din 28.02.2022 privind aprobarea actualizărilor costurilor a proiectelor prioritare de dezvoltare regională incluse în Planul anual de finanțare pentru anul 2022, au fost aprobate spre finanțare 9 proiecte de dezvoltare regională, 1 este în proces de așteptare a aprobării de către CNCDR a costurilor actualizate, conform tabelului de mai jos:

Tabelul nr.1.

<i>Proiecte aprobate/ în așteptare spre finanțare în anul 2022</i>				
#	Denumirea proiectului	Domeniul de intervenție	Costul total al proiectului	Suma solicitată din FNDRL
<i>Proiecte aprobate spre finanțare în anul 2022 cu costuri actualizate</i>				
1	Racordarea la utilități a subzonei nr.18 (Cahul) din cadrul Zonei Economice Libere "Bălți"	VIA	13.315.770,00	11.962.541,56
2	Apeduct magistral Ștefan Vodă - Căușeni-Căinari	AAS	5.555.555,00	5.000.000,00
3	Extinderea sistemului de canalizare în orașul Cimișlia	AAS	37.911.290,00	33.627.807,08
4	Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni, etapa II și construcția sistemului de canalizare în sectorul "Căușenii Vechi"	AAS	73.458.760,00	58.260.142,56
5	Asigurarea bunei funcționalități a stației de epurare prin extinderea rețelelor de canalizare și regionalizarea serviciului.	AAS	66.397.030,00	56.660.569,52
6	Construcția apeductelor magistrale Iargara-Borogani, Iargara –Tigheci și a rețelelor de apeduct interioare în localitățile Băiuș, Cociulia Nouă, Tigheci și Cuporani din r-nul. Leova.	AAS	46.283.370,00	41.654.980,66
7	Construcția apeductelor interioare în satele Tomai și Sărata Răzeși, raionul Leova.	AAS	38.374.910,00	30.316.177,95
8	Construcția apeductului magistral Sărata Nouă-Sărăteni cu conectarea localităților Seliște, Cazangic, Beștemac, Troian, Vozniseni, Sărăteni, Orac, Ceadâr.	AAS	58.494.800,00	52.413.539,99
<i>Proiecte în proces de așteptare a aprobării de către CNCDR a costurilor actualizate</i>				
9	Consolidarea revitalizării urbane prin dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice în sectorul Căușenii Vechi, din orașul Căușeni.	RUDISP	20.808.958,00	14.057.175,51

Ca urmare, a implementării acestor proiecte, urmează a fi atinși o serie de indicatori de produs, potrivit cărora va fi posibil de apreciat nivelul de realizare a proiectelor și impactul acestora asupra RD Sud.

În domeniul valorificării infrastructurii de afacere (VIA) se preconizează să fie realizați următorii indicatori:

- 2,4 km rețele electrice de tensiune înaltă;
- 1,41 km rețea de apeduct;
- 1,58 km rețea de canalizare;
- 0,87 km rețea de gaze naturale cu presiune medie.

În domeniul revitalizării urbane și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice (RUDISP) se preconizează să fie realizați următorii indicatori:

- 9 terenuri de joacă amenajate;
- 4 blocuri locative amenajate;
- 1 stadion multifuncțional amenajat.

În domeniul aprovizionării cu apă și sanitație (AAS), se preconizează să fie realizați următorii indicatori:

- 157,96 km de rețele de apeduct;
- 49,76 km de rețele de canalizare;
- 13 stații de epurare a apelor uzate;
- 16 stații de tratare a apei;
- 3 castele de apă;
- 1 turn de apă;
- 8 rezervoare de apă potabilă.

1.5. Perioada de implementare

Componenta de raportare, bazată pe activitățile realizate de ARD Sud pentru anul 2022, în vederea implementării obiectivelor strategice din POR Sud 2022-2024, a derivat cu următoarele rezultate:

- 3 ședințe CRD Sud desfășurate;
- 31 activități de consolidare a capacităților pentru specialiștii ADR Sud, APL și actorii regionali;
- 5 vizite de studiu efectuate în vederea preluării bunelor practici și transfer de know-how în domeniul dezvoltării regionale;

- 1 proiect evaluat post-implementare;
- 24 proceduri de achiziții desfășurate;
- 4 contracte de antrepriză semnate cu operatorul economic privind executarea lucrărilor de construcție;
- 4 contracte de prestări servicii de supraveghere tehnică asupra lucrărilor executate;
- 1 contract de prestări servicii semnat privind elaborarea studiului de fezabilitate, în cadrul proiectului „Apeduct magistral Ștefan Vodă-Căușeni-Căinari”
- 1 proiect aplicat, finanțat și implementat cu succes cu suportul financiar al Solidarity Fund PL în Moldova „Suport orașelor din Regiunea de Dezvoltare Sud privind implementarea eficientă a politicilor publice naționale în domeniul dezvoltării urbane”.

1.6. Dinamica RD Sud în context național

Potrivit programului regional, principala viziune strategică întru realizarea politicii de dezvoltare regională este **Sprijinirea creșterii competitivității și dezvoltării durabile a Regiunii de Dezvoltare Sud, ajustarea disparităților și creșterea calității vieții cetățenilor din Regiune.**

Astfel, la nivelul RDS au fost identificate trei obiective generale, care vor contribui la atingerea viziunii strategice:

- *Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă RD Sud;*
- *Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii;*
- *Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de coordonare și implementare a politicii de dezvoltare regională.*

Realizarea obiectivelor menționate au drept scop, într-un final, atingerea următoarelor rezultate, până la finele anului 2024:

- Creșterea ponderii PIBR a RD Sud de la 7,0% până la 7,5 %;
- Creșterea ratei de ocupare a populației - minim 32%;
- Sporirea accesului populației la serviciile publice de apeduct din surse sigure de apă - minim 75%;
- Sporirea accesului populației la serviciile publice de canalizare - minim 15,0%;
- Sporirea accesul populației la sistemul de colectare a deșeurilor - minim 26%;
- Creșterea coeficientului de implementare a proiectelor incluse în DUP, în comparație cu ciclul precedent (2016-2020) de la 69,2% la minim 75%;
- Creșterea coeficientului de valorificare a resurselor planificate de la 63,3% la minimum 75%.

Evoluția PIB-ului regional a început a fi monitorizat începând cu anul 2014, anul pentru care BNS oferă informația ce ține de PIB dezagregată pe regiuni de dezvoltare. Conform metodologiei de calcul, valorile pentru indicatorul respectiv sunt furnizate cu o reținere de 2 ani.

În pofida unor mici progrese înregistrate în ceea ce privește produsul intern brut regional, economia RD Sud rămâne a fi slab dezvoltată și puțin competitivă în contextul național, fiind condusă de tendința generată de disparitățile între municipiul Chișinău și celelalte regiuni de dezvoltare.

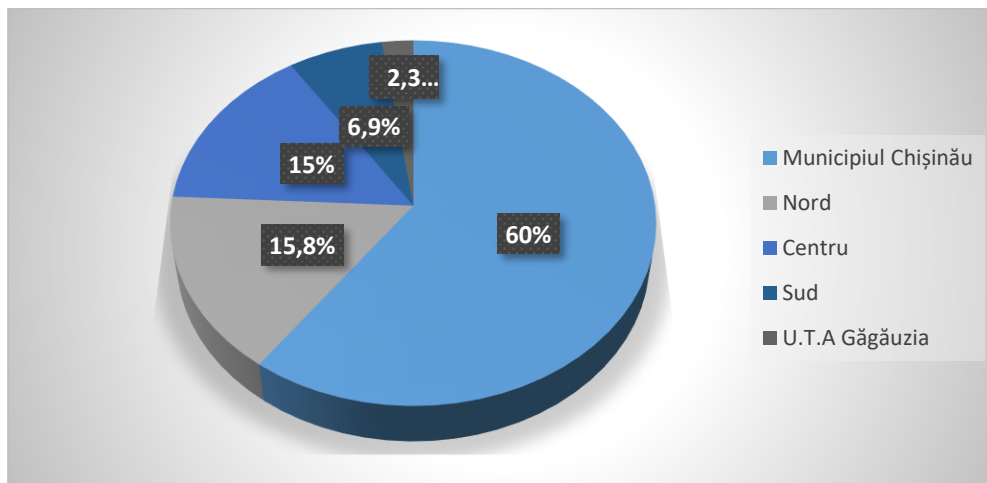

Figura nr.1. Contribuția regiunilor de dezvoltare la formarea PIB 2020

Astfel, conform datelor generate de BNS, putem menționa că din punct de vedere a nivelului de dezvoltare economică, RD Sud atestă o dinamică inferioară față de celelalte regiuni de dezvoltare. În ceea ce privește dimensiunea PIB, RD Sud se poziționează pe locul trei dintre regiunile de dezvoltare (cu excepția Municipiului Chișinău) și contribuie cu 6,9% la crearea PIB-ului național.

Totuși, este de remarcat că în ultimii ani se atestă o discrepanță dintre capitală și restul regiunilor la nivelul de distribuție a producției. Acest lucru se datorează faptului că procesul de creștere economică tinde să se concentreze cel mai mult în municipiul Chișinău. Municipiul Chișinău continuă să fie principalul pol de concentrație a PIB-ului, atingând în anul 2020 nivelul de 60%.

Cu referire la infrastructura tehnico-edilatară, în ultimii cinci ani RD Sud a înregistrat progrese majore, înregistrând o dinamică pozitivă, atât la capitolul accesul populației la apeduct, sistemul de canalizare cât și la accesul localităților la serviciile de salubritate.

Astfel, conform datelor BNS, în perioada 2016-2020 situația se prezintă în felul următor:

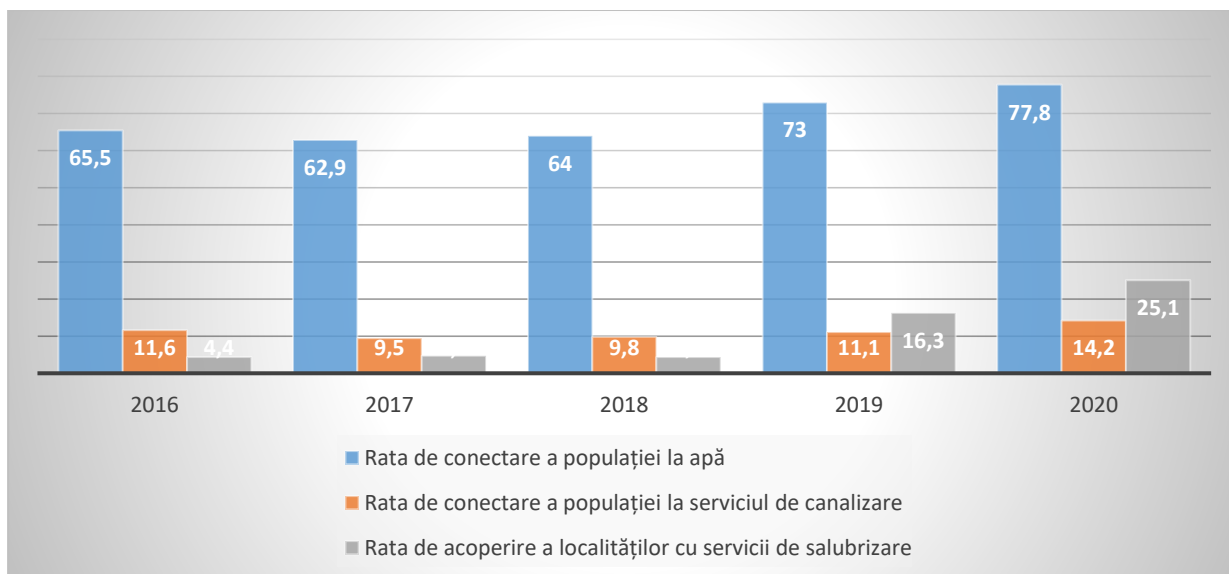

Figura nr.2. Asigurarea cu infrastructura tehnico-edilatară a RDS

În rezultatul analizei și a celor menționate mai sus, rezultă că pentru asigurarea dezvoltării și creșterii economice a regiunii este indispensabil de atras investiții, aplicând la diferite fonduri naționale și externe. În acest context, conform Decizie CNCDR nr. 01/22 din 01.02.2022 au fost aprobate 10 proiecte de dezvoltare regională, pentru dezvoltarea economică a RD Sud.

În continuare, ne propunem să analizăm în detaliu activitățile realizate în perioada ianuarie - decembrie 2022 la nivel de fiecare obiectiv, în următoarele capitole.

II. Obiectivele programului

Întru realizarea viziunii strategice de dezvoltare regională, la nivelul RD Sud au fost identificate trei obiective generale în corespundere cu direcțiile strategice stabilite în SNDR 2022-2028, adaptate la necesitățile și specificul regiunii.

Tabelul nr. 2.

Prezentarea schematică a viziunii și obiectivelor strategice stabilite la nivelul RD Sud

Viziunea strategică		
Sprrijinirea creșterii competitivității și dezvoltării durabile a Regiunii de Dezvoltare Sud, ajustarea disparităților și creșterea calității vieții cetățenilor		
Obiectiv General 1	Obiectiv General 2	Obiectiv General 3
Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a Regiunii de Dezvoltare Sud	Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii	Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de implementare a politicii de dezvoltare regională
Direcții prioritare	Direcții prioritare	Direcții prioritare
1.1. Consolidarea rolului și funcțiilor orașelor în sporirea competitivității regiunii 1.2. Îmbunătățirea mediului antreprenorial în regiune 1.3. Identificarea și promovarea specializării inteligente în regiune 1.4. Cooperarea regională și transfrontalieră	2.1. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază din regiune 2.2. Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri 2.3. Sprijinirea procesului de adaptare a regiunii la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor	3.1. Eficientizarea operațională a procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională 3.2. Consolidarea mecanismului de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională 3.3. Dezvoltarea capacităților actorilor regionali în domeniile relevante politicii de dezvoltare regională

Obiectiv General 1: Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a RD Sud

Potrivit prevederilor POR Sud 2022-2024, creșterea competitivității și ocupării forței de muncă este una din prioritățile principale ale regiunii, care va contribui la dezvoltarea social-economică a orașelor și la o creștere a locurilor de muncă.

În acest sens, eforturile vor fi orientate spre facilitarea dezvoltării socio-economice a orașelor regiunii, ca centre importante de creștere a competitivității regionale.

Potrivit BNS în 2020 în RD Sud existau 3220 agenți economici, majoritatea fiind microîntreprinderi, a căror pondere este de 81,05 %, IMM-urile reprezintă 17,95 %, iar întreprinderile mari 0,99%. Având în vedere, că 17,95 % din totalul de întreprinderi din RD Sud sunt IMM-uri, acestea contribuie doar cu 6,09 % la ocuparea forței de muncă.

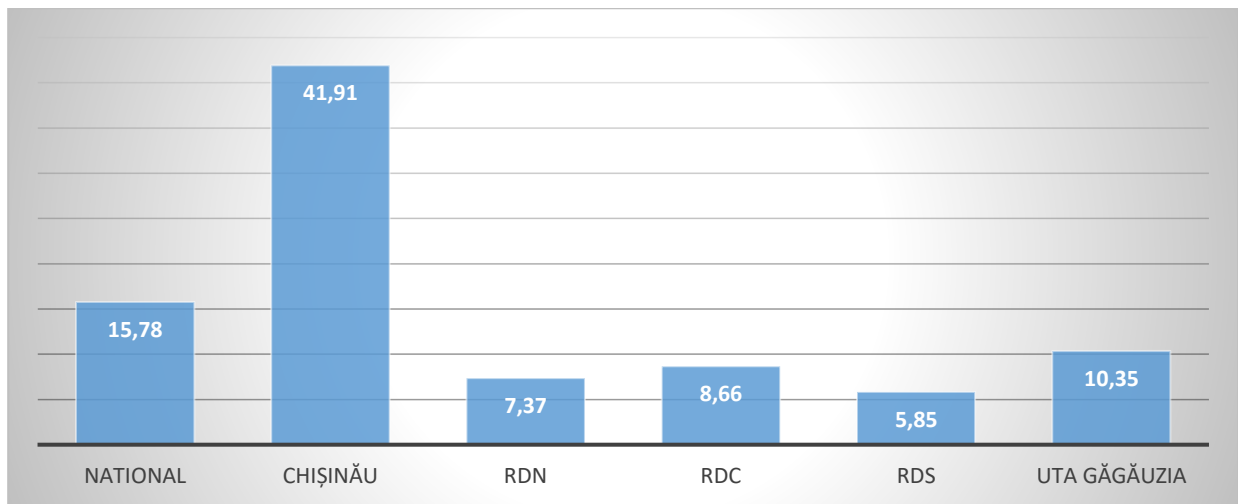

Figura 3. Densitatea IMM-urilor în profil regional, IMM/1000 locuitori

Totuși putem menționa, ca acest sector este insuficient de dezvoltat, având un impact negativ asupra competitivității economice, manifestându-se printr-un grad redus de cultură antreprenorială, reflectat prin densitatea redusă a afacerilor în RD Sud, astfel poziționându-se pe locul 6 în clasamentul național cu 5,85 IMM/1000 locuitori în anul 2020, sub media națională.

Prin urmare, obiectivul respectiv urmărește ca scop stimularea specializării inteligente în regiune prin concentrarea eforturilor de dezvoltare asupra unor domenii cheie în care regiunea deține avantaje competitive axate pe performanțe economice demonstrate, sprijinirea dezvoltării întreprinderilor în domeniile competitive la nivel regional și forță de muncă calificată.

2.1. Consolidarea rolului și funcțiilor orașelor în sporirea competitivității regiunii

În vederea realizării acestei direcții prioritare, au fost planificate pentru a fi implementate un set de acțiuni care vor fi concentrate pe următoarele măsuri:

Dezvoltarea orașelor-poli de creștere din RD Sud

Măsura respectivă are ca scop să sprijine dezvoltarea municipiului Cahul ca pol de creștere regională, susținând, astfel și dezvoltarea zonelor rurale proxime acestui municipiu.

În acest sens, în perioada de referință au fost parcuși următorii pași:

1. Responsabilii din cadrul ADR Sud au oferit 2 consultări municipiului Cahul în vederea instituționalizării Unității de implementare a proiectelor;
2. Au fost oferite 2 consultări cu referire la dezvoltarea Planului Operațional Local;
3. Au fost oferite 8 consultări în dezvoltarea notelor conceptuale.

Totodată, ADR Sud de comun cu APL I Cahul, a elaborat 1 plan de acțiuni privind implementarea etapei I a Programului Național de Dezvoltare a orașelor poli de creștere în RM.

În contextul implementării proiectului „Suport orașelor din Regiunea de Dezvoltare Sud privind implementarea eficientă a politicilor publice naționale în domeniul dezvoltării urbane”, ADR Sud a realizat un șir de acțiuni în decursul perioadei de implementare a proiectului dat:

4. Acordarea asistenței primăriei municipiului Cahul în vederea instituționalizării Unității de implementare a proiectelor (revizuirea Regulamentului de activitate al UIP);

5. Organizarea suportului financiar în vederea elaborării a 2 rapoarte de audit energetic a 1 proiect inclus în portofoliul de proiecte din cadrul Planului Operațional Local al municipiului Cahul;

6. Achiziționarea și livrarea echipamentului de birou către UIP Cahul (2 laptopuri, 1 panou interactiv, 1 proiector și 1 imprimantă).

Revitalizarea economică și socială a orașelor mici din RD Sud și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice

Intervențiile pentru măsura respectivă sunt orientate pe procesul de revitalizare urbană a orașelor din regiunea Sud, având la bază programele de revitalizare urbană, specificând soluții de amenajare a zonelor urbane în funcție de necesitățile orașelor.

Pe parcursul perioadei de raportare, ADR Sud a oferit aviz pozitiv PRU al mun. Cahul, aceasta fiind aprobat de către Consiliul municipal Cahul.

Urmare a concursului lansat de către Solidarity Fund PL (SFPL) în Moldova, ADR Sud, a elaborat și aplicat proiectul „Suport orașelor din Regiunea de Dezvoltare Sud privind implementarea eficientă a politicilor publice naționale în domeniul dezvoltării urbane”. Ca rezultat fiind semnarea contractului de finanțare nr. 2022-SFPL-UD-FGR-02 din 20 iunie 2022.

Urmare a implementării proiectului dat, orașele Cimișlia și Ștefan Vodă au beneficiat de suport tehnic din partea ADR Sud cu privire la elaborarea PRU al localității, iar or. Leova a beneficiat parțial, în contextul în care facilitarea procesului de elaborare a PRU a fost stopată din motivul dezvoltării programului în cadrul unui alt proiect „Leova noastră”, implementat de primăria or. Leova în parteneriat cu Centrul de Dezvoltare Locală din Polonia.

În acest sens, în perioada de referință, orașul Cimișlia a obținut avizul pozitiv condiționat al ADR Sud.

De asemenea, potrivit Planului de implementare a POR Sud, pentru anul 2022, în cadrul acestei direcții prioritare, ADR Sud și-a propus să faciliteze procesul de implementare a unui proiect în domeniul Revitalizării Urbane (RUDISP) aprobat la finanțare în anul 2022 din sursele FNDRL. Proiectul a fost aplicat de către APL de nivelul I Căușeni, deus în cadrul apelului de proiecte din anul 2020 fiind aprobat spre finanțare în anul 2022 prin Deciziei CNCNDRL nr. 03/22 din 01.02.2022.

Tabelul nr.3.

<i>Proiecte în domeniul RUDISP incluse în PAF din FNDRL pentru anul 2022, MDL</i>				
Denumirea proiectului	Costul proiectului			
	Estimat, conform CF	Actualizat	Contribuția beneficiarului	Contractat
1	2	3	4	5
Consolidarea revitalizării urbane prin dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice în sectorul Căușenii Vechi din orașul Căușeni.	8.011.955,57	20.808.958,00	5.342.928,99	-
TOTAL	8.011.955,57	20.808.958,00	5.342.928,99	-

În acest context, costul estimativ actualizat nu a fost supus aprobării în cadrul ședinței CNCNDRL. Prin urmare, proiectul dat, nu a putut fi lansat.

2.2. Identificarea și promovarea specializării inteligente în regiune

Măsura respectivă are ca scop sprijinirea sectoarelor cu cel mai ridicat potențial de specializare inteligentă din Regiunea Sud, generând un impact major asupra creșterii economice prin sporirea gradului regional de inovare, de cercetare și antreprenorial.

Potrivit măsurii respective, odată cu aprobarea Strategiei de Specializare Inteligentă SE, la nivel național, ADR Sud va facilita realizarea la nivel regional a inițiativelor centrale de specializare inteligentă.

2.3. Cooperarea regională și transfrontalieră

În cadrul acestei măsuri, în anul 2022 conform planului de implementare POR Sud au fost planificate următoarele activități:

1. Participarea în cadrul Apelurilor de propuneri de proiecte aferente Programelor de cooperare transfrontalieră și transnațională;
2. Organizarea/facilitarea evenimentelor de promovare a potențialului economic, turistic și investițional al RD Sud;
3. Promovarea activităților din domeniul DR pe pagina oficială a ADR Sud și pe alte platforme de comunicare.

În perioada de referință, responsabilii din cadrul agenției, membri ai Grupului național de lucru pentru coordonarea implementării Programelor de cooperare transfrontalieră și transnațională au participat la 1 ședință de lucru, au examinat 23 proiecte de documente și au remis 2 propuneri în coordonare cu responsabilii din cadrul MIDR.

Complementar, în perioada de referință, urmare a lansării apelului de proiecte aferent Programului Dunării 2021-2027, ADR Sud a recepționat și acceptat propunerea de participare în calitate de partener asociat în cadrul proiectului aplicat de CR Taraclia „Conservarea, dezvoltarea, promovarea și valorificarea moștenirii comune”.

Concomitent, ADR Sud a stabilit un parteneriat cu Asociația Obștească “Baștina” din satul Selemet, raionul Cimișlia și a participat, în calitate de partener și facilitator, în cadrul Festivalului “iProsop”, eveniment de anvergură națională și internațională. În cadrul evenimentului, care a întrunit peste 1500 de participanți atât din țară, cât și de peste hotare, ADR Sud a promovat, alături de organizatori, patrimoniul cultural și turistic al Regiunii de Dezvoltare Sud, precum și potențialul de dezvoltare economică a zonei.

De asemenea, în perioada de referință, în vederea promovării și asigurării transparenței și vizibilității acțiunilor întreprinse de ADR Sud și a activităților desfășurate în scopul realizării obiectivelor de dezvoltare regională, pe pagina oficială a ADR Sud au fost plasate peste 160 de comunicate informative, inclusiv anunțuri și invitații cu referire la apelurile și programele de finanțare deschise, buletine informative, rapoarte etc. Ca urmare a mediatizării activității instituției, pe pagina web a ADR Sud au fost înregistrate 564577 de vizualizări.

Totodată, pentru un impact mai mare și o diseminare cât mai largă a informațiilor către public și promovării politicii de dezvoltare regională, ADR Sud a folosit pe larg în calitate de platformă de comunicare rețeaua Facebook, prin intermediul căreia a realizat 422 de postări, care au înregistrat un număr de 452422 de vizualizări/impact persoane.

Un alt canal/instrument de comunicare utilizat de ADR Sud în perioada vizată de prezentul raport este buletinul electronic informativ. Conform celor patru numere de buletine informative editate de ADR

Sud în perioada de raportare, sub genericul „Dezvoltare Regională”, conținând știri și alte informații semnificative și relevante aferente domeniului, au permis ca ADR Sud să aibă o comunicare mai rapidă, interactivă și eficientă cu publicul țintă.

De asemenea, promovarea activității ADR Sud, precum și a CRD Sud a fost realizată prin intermediul mass-media, în presa electronică și scrisă națională și locală fiind înregistrate 161 de articole, 8 ieșiri la radio și 5 ieșiri la TV.

Totodată în perioada de raportare a fost elaborat Portofoliul de proiecte investițional cu privire la potențialul de dezvoltare al RDS.

Alături de alte activități, ADR Sud a continuat procesul de implementare a proiectului „Renașterea meșteșugurilor populare autentice - moștenire culturală comună ca punct focal pentru dezvoltarea economică și turistică durabilă” prin care s-a urmărit verificarea cheltuielilor efectuate în cadrul proiectului de către ADR Sud și controlul de prim nivel a cheltuielilor efectuate de partenerul din România.

Totodată, ADR Sud a depus către BRCT Iași dosarul Raportului Final al proiectului „Renașterea meșteșugurilor populare autentice - moștenire culturală comună, ca punct focal pentru dezvoltarea economică și turistică durabilă”. Ca urmare, către Autoritatea de management a programului, a fost organizată o vizită de monitorizare, în cadrul căreia au fost verificate aspecte financiare și dovezi ale implementării activităților. În rezultat a fost remis avizul pozitiv al Raportului Final al proiectului „Renașterea meșteșugurilor populare autentice - moștenire culturală comună, ca punct focal pentru dezvoltarea economică și turistică durabilă”.

În acest an, structurile de management ale Programului Operațional Comun România-Republica Moldova au organizat, la Iași și Cahul, evenimentul „Ziua Cooperării Europene 2022 – Tinerii și tradițiile”. Evenimentul a fost desfășurat în colaborare cu Agenția de Dezvoltare Regională Sud și Asociația „ART-Meșteșugurile Prutului”, parteneri ai proiectului „Renașterea meșteșugurilor populare autentice - moștenire culturală comună, ca punct focal pentru dezvoltarea economică și turistică durabilă”, care a avut loc la Palatul de Cultură „Nicolae Botgros” din municipiul Cahul.

Au fost organizate ateliere de lucru cu meșteri populari unde au participat copii și adolescenți. Scopul acestor activități este de a aduce în atenția generației tinere tradițiile și obiceiurile care sunt parte din cultura noastră, care se regăsesc pe ambele părți ale frontierei.

Obiectiv General 2: Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii

Potrivit POR Sud 2022-2024, elementul cheie al acestui obiectiv îl constituie creșterea coeziunii teritoriale și diminuarea disparitățile intra-regionale prin dezvoltarea echilibrată a zonelor urbane și rurale. Accentul va fi pus pe sprijinirea și asigurarea accesului populației la servicii publice de calitate prin dezvoltarea și extinderea infrastructurii de alimentare cu apă, epurarea apelor uzate, reciclarea deșeurilor, pe promovarea ocupării și sprijinirea mobilității forței de muncă, sporirea eficienței energetice.

Abordarea acestor probleme într-un final ar contribui la îmbunătățirea calității vieții din spațiul rural și reducerea disparităților de dezvoltare economică și socială față de mediul urban, ceea ce va conduce la asigurarea unei dezvoltări regionale echilibrate în RDS.

Este bine cunoscut că, pentru asigurarea unui nivel de trai calitativ pentru cetățeni, serviciile și utilitățile publice de calitate joacă un rol important. Accesul populației la infrastructura de apă, canalizare și gestionarea deșeurilor continuă să fie o provocare majoră pentru RDS.

Conform datelor statistice, generate de BNS, în anul 2020, populația deservită de sistemul de alimentare cu apă a fost de 344.500 persoane, reprezentând 77.8% din populația RDS. În mediul urban populația conectată la sistemul de aprovizionare cu apă a fost 112.400 persoane, iar în mediul rural au fost conectate 231.900 persoane.

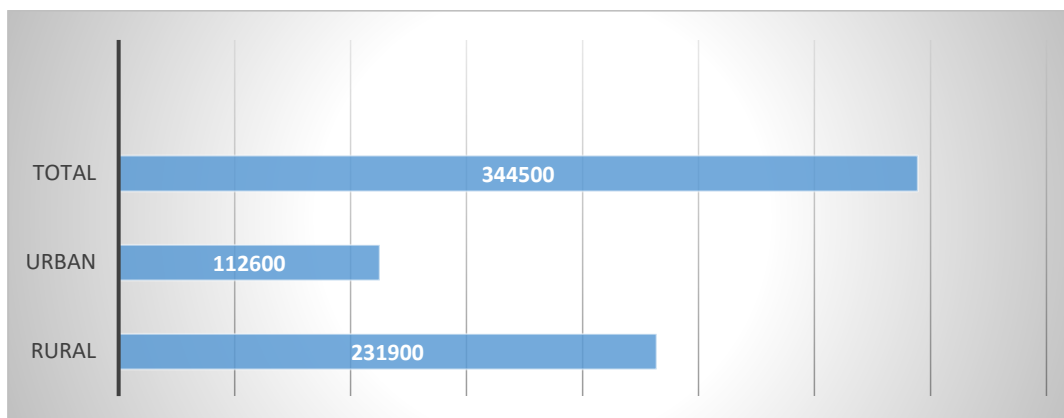

Figura nr.4 Populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă, mii persoane

Totodată putem menționa că, RDS în anul 2020, înregistrează progrese majore la capitolul infrastructură de apă, comparativ cu alte regiuni de dezvoltare, fiind poziționată pe locul II după UTA Găgăuzia (81% UTA Găgăuzia, 77,8% RDS, 65,5% RD Centru și 54,5% RD Nord).

Potrivit datelor BNS, nivelul de dezvoltare a sistemului de canalizare în RDS este mai redus decât cel al sistemului de aprovizionare cu apă. În anul 2020, doar 54,7 mii persoane din populația regiunii era conectată la sistemul de canalizare, constituind 14,2% sub media națională 33%.

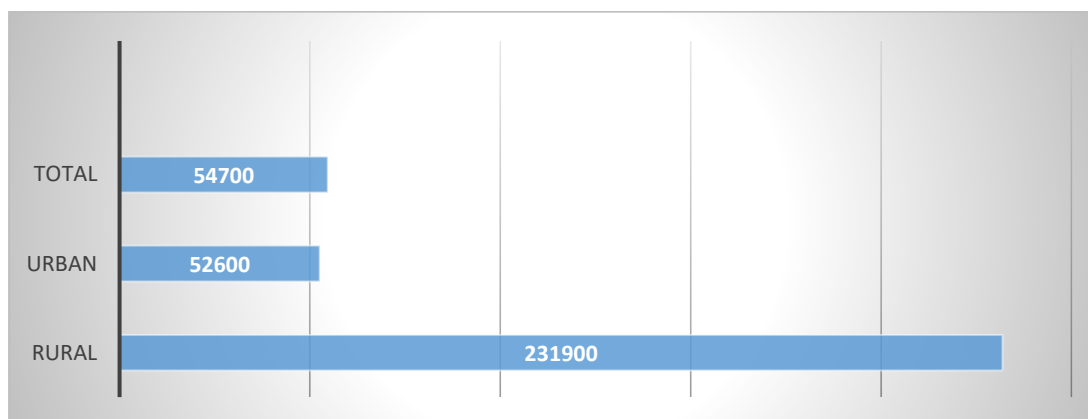

Figura nr.5 Populația deservită de sistemul public de canalizare, mii persoane

Infrastructura și managementul de gestionare a deșeurilor menajere solide, în RDS este suficient de dezvoltată. Indicatorul principal, utilizat la evaluarea domeniului MDS este rata de acoperire a localităților cu servicii de colectare a deșeurilor menajere. Astfel, putem menționa, că gradul de acoperire a localităților cu servicii de salubritate în anul 2020 în RDS, constituie 25,1 % față de media pe țară 21,4%.

Conform datelor furnizate de BNS, putem menționa, că numărul localităților rurale ce dispun de serviciul de colectare a deșeurilor este mult mai mare față de localitățile urbane.

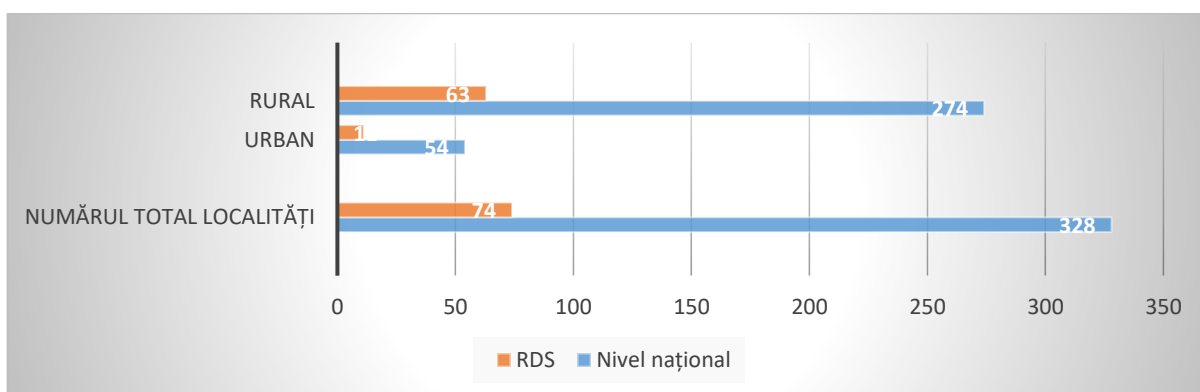

Figura nr.6. Numărul localităților beneficiare a serviciului de colectare a deșeurilor

Chiar dacă RDS, înregistrează progrese modeste, putem menționa că, pentru următorii ani este necesar de concentrat eforturile către sporirea accesului la serviciile de alimentare cu apă, servicii de canalizare, cât și la serviciile de colectare a deșeurilor.

2.4. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază la nivelul RD Sud

În vederea realizării direcției privind îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare în domeniul aprovizionare cu apă și sanitație, în RD Sud pentru anul 2022, au fost aprobate spre finanțare 9 proiecte, dintre care 7 fiind din domeniul AAS.

Finanțarea acestora fiind asigurată din sursele FNDRL cât și contribuțiile autorităților aplicante. Activitățile planificate întru realizarea direcției respective, se axează pe facilitarea din partea ADR Sud a procesului de implementare a proiectelor din domeniul AAS.

Pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare a sectorului AAS în regiune, ADR Sud v-a implementa în perioada anilor 2022 – 2024 următoarele proiecte cu impact regional din sursele FNDRL:

Tabelul nr.4.

Proiecte în domeniul AAS incluse în PAF din FNDRL pentru anul 2022, MDL				
Denumirea proiectului	Costul proiectului			
	Estimat, conform CF	Actualizat	Contribuția beneficiarului	Contractat
1	2	3	4	5
Apeduct magistral Ștefan Vodă -Căușeni-Căinari	5.555.555,00	-	555.555,55	510.600,00
Extinderea sistemului de canalizare în orașul Cimișlia	31.002.940,00	37.911.290,00	4.283.482,92	36.759.327,26
Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni, etapa II și construcția sistemului de canalizare în sectorul "Căușenii Vechi"	62.832.400,00	73.458.760,00	15.198.617,44	71.180.308,55
Asigurarea bunei funcționalități a stației de epurare prin extinderea rețelelor de canalizare și regionalizarea serviciului.	50.807.864,00	66.397.030,00	9.736.460,48	62.517.178,84

<i>Proiecte în domeniul AAS incluse în PAF din FNDRL pentru anul 2022, MDL</i>				
Denumirea proiectului	Costul proiectului			
	Estimat, conform CF	Actualizat	Contribuția beneficiarului	Contractat
Construcția apeductelor magistrale Iargara-Borogani, Iargara-Tigheci și a rețelelor de apeduct interioare în localitățile Băiuș, Cociulia Nouă, Tigheci și Cuporani din r. n. Leova.	35.369.200,00	46.283.370,00	4.628.389,34	-
Construcția apeductelor interioare în satele Tomai și Sărata Răzeși, raionul Leova.	32.480.020,00	38.374.910,00	8.058.732,05	-
Construcția apeductului magistral Sărata Nouă-Sărăteni cu conectarea localităților Seliște, Cazangic, Beștemac, Troian, Vozniseni, Sărăteni, Orac, Ceadâr.	50.221.107,00	58.494.800,00	6.081.260,01	-
TOTAL	268.269.086,00	320.920.160,00	48.542.498,00	170.967.415,01

Proiectele menționate mai sus pe domeniul AAS se axează pe 2 componente de bază: sisteme de aprovizionare cu apă și canalizare și tratarea apelor uzate.

Ca urmare, a aprobării HG nr. 23 din 12.01.2022 cu privire la DUP 2022 – 2024, de către CNCDR prin Decizia nr. 03/22 din 01.02.2022 a fost aprobat Planul anual de finanțare din mijloacele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală pentru anul 2022.

În contextul de ajustare a bugetelor proiectelor la situația de zi, au fost dispuse acțiuni de actualizare a documentației de deviz și de verificare de către entitățile atestate. În rezultatul, CNCDR prin Decizia nr. 05/22 din 28.02.2022 a aprobat actualizarea costurilor ale proiectelor prioritare de dezvoltare regională incluse în Planul anual de finanțare pentru anul 2022.

❖ **Titlul proiectului: „Apeduct magistral Ștefan Vodă - Căușeni – Căinari”**

Obiectivul general: Îmbunătățirea condițiilor de trai a populației raioanelor Ștefan – Vodă și Căușeni prin asigurarea accesului la servicii de alimentare cu apă de calitate.

Suma conform Cererii de finanțare (actualizată): 5.555.555,55 MDL, inclusiv:

- FNDRL – 5.000.000,00 MDL (90,0 %)
- Contribuția – 555.555,55 MDL (10,0 %)

Sursa de finanțare, MDL:

Activitatea	Anul	FNDRL:	Contribuția:
Planificat	2022	4.000.000,00	0,00
Redistribuit	2022	510.600,00	-
Executat	2022	510.600,00	-
Rămas de valorificat	2023-2024	4.489.400,00	555.555,55

Achiziții servicii:

- 14.02.2022** Publicarea anunțului de intenție.
- 17.03.2022** Publicarea anunțului de participare.
- 07.04.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 4 oferte.
- 30.05.2022** Decizia de atribuire nr. 10/22. Oferta câștigătoare – SRL „Fluxproiect”
- 09.06.2022** Semnarea contractului Servicii de elaborare a studiului de fezabilitate 02/S/22, valoarea contractului 510.600,00 MDL, inclusiv TVA, termen de execuție 4 luni

Valoarea proiectului contractată: 510 600,00 MDL:

- Elaborarea Studiului de Fezabilitate – 510 600,00 MDL.

Servicii executate:

- La data de 03.11.2022 Studiu de fezabilitate a fost transmis la ADR Sud spre aprobare.
- La data de 15.11.2022 Studiul de Fezabilitate a fost prezentat spre aprobare beneficiarilor proiectului în cadrul unei ședințe on-line;
- La data de 18.11.2022 a fost semnat actul de primire predare a serviciilor de elaborare a Studiului de Fezabilitate.

Rezultat atins (A-2022):

- 1 procedură de achiziție organizată privind contractarea serviciilor de elaborarea a Studiului de Fezabilitate;
- 1 contract semnat privind implementarea proiectului;
- 1 Studiu de fezabilitate elaborat;

Rezultat planificate (A-2023):

- Urmează achiziționarea serviciului privind elaborarea documentației tehnice de proiect.

❖ Titlul proiectului: „Extinderea sistemului de canalizare în orașul Cimișlia”.

Obiectivul general: Creșterea confortului urban și a atractivității orașului Cimișlia pentru cetățeni și investitori prin extinderea sistemului de gospodărire a apelor uzate în conformitate cu standardele naționale.

Suma conform Cererii de finanțare (actualizată): 37.911.290,00 MDL, inclusiv:

- FNDRL – 33.627.807,08 MDL (88,7013 %)
- Contribuția APL I Cimișlia – 4.283.482,92 MDL (11,2987 %)

Sursa de finanțare, MDL:

Activitatea	Anul	FNDRL:	Contribuția:
Planificat	2022	4.570.080,00	2.141.800,00
Redistribuit	2022	12.136.410,17	-
Executat	2022	12.136.410,17	752.733,68
Rămas de valorificat	2023-2024	21.491.396,91	4.283.482,92

Achiziții lucrări:

- 14.02.2022** Publicarea anunțului de intenție.
- 17.03.2022** Publicarea anunțului de participare.
- 27.04.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 4 oferte.
- 04.07.2022** Decizia de atribuire nr. 18/22
- 13.07.2022** Semnarea Contractului de antrepriză nr. 03/L/22 cu SRL Polimer Gaz Construcții, valoarea contractului 36.507.528,74 MDL, inclusiv TVA, termen de execuție 14 luni, garanția asupra lucrărilor 10 ani

Achiziții supraveghere tehnică:

- 08.04.2022** Publicarea anunțului de participare.
- 28.04.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 8 oferte.
- 27.07.2022** Contestarea Deciziei de atribuire din 22.07.2022
- 01.08.2022** Contestarea Deciziei de atribuire din 22.07.2022
- 09.08.2022** Decizia ANSC nr. 03D-481-22. Contestația din 01.08.2022 respinsă.
- 30.08.2022** Decizia ANSC nr. 03D-539-22. Contestația din 27.07.2022 respinsă.
- 02.09.2022** Semnarea contractului Servicii supraveghere tehnică 06/S/22 cu SRL „Alexdar&Co”, valoarea contractului 243.638,60 MDL, fără TVA, ceea ce constituie 0,8 % din valoarea estimată a lucrărilor.

Valoarea proiectului contractată: 36 759 327,26 MDL, inclusiv:

- LCM – 36 507 528,74 MDL
- RT – 243 383,52 MDL
- Panou informativ – 8 415,00 MDL

Data începerii lucrărilor și Termen de finalizare:

Contractul de Antrepriză cu SRL „Polimer Gaz Conducte” a fost semnat la data de 13 iulie 2022, ce prevede execuția contractului în 14 luni calendaristice. Ordinul de începere a lucrărilor a fost preluat de către operatorul economic la data de 12.09.2022, deci execuția se planifică a fi finalizată până la data de 12.11.2023.

Rezultat atins (A-2022):

- 2 proceduri de achiziție organizate privind contractarea lucrărilor de construcție și prestarea serviciilor de supraveghere tehnică;
- 2 contestații depuse;
- 2 contracte semnate privind implementarea proiectului;
- 7,5 km rețea de canalizare construită.

Rezultat planificate (A-2023):

- Construcția sistemului de canalizare în orașul Cimișlia - 12,6 km.
- Construcția 1 stație de pompare a apelor uzate.

❖ Titlul proiectului: „Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni, etapa II și construcția sistemului de canalizare în sectorul „Căușenii Vechi”.

Obiectivul general: Un mediu curat și sigur, prin impactul diminuat asupra sănătății oamenilor, și sistemelor fluviale de la apele netratate, noi oportunități economice pentru întreprinderea municipală din orașul Căușeni.

Suma conform Cererii de finanțare (actualizată): 78.458.760,00 MDL, inclusiv:

- FNDRL – 58.260.142,56 MDL (79,31 %)
- Contribuția APL II Căușeni – 15.198.617,44 MDL (20,69 %)

Sursa de finanțare, MDL:

Activitatea	Anul	FNDRL:	Contribuția:
Planificat	2022	6.500.000,00	7.600.000,00
Redistribuit	2022	1.744.901,62	-
Executat	2022	1.744.901,62	0,00
Rămas de valorificat	2023-2024	56.515.240,94	15.198.617,44

Achiziții lucrări:

- 14.02.2022** Publicarea anunțului de intenție
- 17.03.2022** Publicarea anunțului de participare
- 15.04.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 2 oferte
- 08.06.2022** Semnarea Contractului de antrepriză nr. 01/L/22 cu SRL Atractiv Invest, valoarea contractului 70.754.188,55 MDL, inclusiv TVA, termen de execuție 12 luni, garanția asupra lucrărilor 10 ani

Achiziții supraveghere tehnică:

- 08.04.2022** Publicarea anunțului de participare
- 28.04.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 9 oferte
- 22.06.2022** Contestarea Deciziei de atribuire din 22.06.2022 (Sigma)
- 27.06.2022** Contestarea Deciziei de atribuire din 22.07.2022 (Clipa Simion)
- 27.06.2022** Contestarea Deciziei de atribuire din 22.07.2022 (Alexdar&Co)
- 20.07.2022** Decizia ANSC nr. 03D-428-22. Contestația din 22.08.2022 respinsă, contestațiile din 27.06.2022 parțial admise
- 29.07.2022** Contestarea Deciziei de reevaluare/anulare din 27.07.2022 (Sigma)
- 31.08.2022** Decizia ANSC nr. 03D-541-22. Contestația din 29.07.2022 respinsă
Anularea procedurii din cauza ofertelor neconforme
- 05.09.2022** Publicarea anunțului de participare REPETAT
- 20.09.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 8 oferte
- 26.09.2022** Contestarea Deciziei de atribuire nr. 31/22 din 26.09.2022 (Favor Proiect)
- 13.10.2022** Ședința de examinare a contestației. Contestația a fost retrasă de contestatar.
- 15.11.2022** Semnarea Contractului de antrepriză nr. 07/S/22 cu SRL "Favor Proiect", valoarea contractului 417.600,00 MDL, inclusiv TVA.

Valoarea proiectului contractată: 71 180 308,55 MDL, inclusiv:

- LCM – 70 754 188,55 MDL
- RT – 417 600,00 MDL
- Panou informativ – 8 520,00 MDL

Data începerii lucrărilor și Termen de finalizare:

Contractul de Antrepriză cu asocierea Atractiv Invest SRL – SC Casrep SRL – SRL Izodromgaz, lider asocierii Atractiv Invest SRL a fost semnat la data de 08 iunie 2022, ce prevede execuția contractului în 12 luni calendaristice. Ordinul de începere a lucrărilor de construcție a fost emis la 15.11.2022 cu nr. 56.

Rezultat atins (A-2022):

- 2 proceduri de achiziție organizate privind contractarea lucrărilor de construcție și prestarea serviciilor de supraveghere tehnică;
- 1 procedură de achiziție anulate privind contractarea serviciilor de supraveghere tehnică;
- 5 contestații depuse;
- 2 contracte semnate privind implementarea proiectului;
- 1,4 km rețea de canalizare construită.

Rezultat planificate (A-2023):

- Construcția sistemului de canalizare în orașul Căușeni, sectorul Căușenii Vechi - 9,0 km.
- Construcția 2 stație de pompare a apelor uzate.
- Construcția 1 bloc de tratare biologică de 2500 m³/24h, capacitatea totală ajungând la 5000 m³/24h instalat;
- Construcția 7 platforme de tratare a nămolului, amenajarea teritoriului și construcția drumului de acces.

❖ **Titlul proiectului: „Asigurarea bunei funcționalități a stației de epurare prin extinderea rețelelor de canalizare și regionalizarea serviciului”.**

Obiectivul general: Îmbunătățirea condițiilor de trai a populației și calității mediului ambiant în raioanele Căușeni și Ștefan Vodă prin asigurarea accesului la servicii de sanitație de calitate.

Suma conform Cererii de finanțare (actualizată): 66.397.030,00 MDL, inclusiv:

- FNDRL – 56.660.569,52 MDL (85,3360 %)
- Contribuția APL I Căușeni – 9.736.460,48 MDL (14,6640 %)

Sursa de finanțare, MDL:

Activitatea	Anul	FNDRL:	Contribuția:
Planificat	2022	5.500.000,00	4.868.230,24
Redistribuit	2022	664.373,20	-
Executat	2022	664.373,20	0,00
Rămas de valorificat	2023-2024	55.996.196,32	9.736.460,48

Achiziții lucrări:

- 14.02.2022** Publicarea anunțului de intenție
- 17.03.2022** Publicarea anunțului de participare
- 16.04.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 3 oferte
- 01.08.2022** Contestarea Deciziei de atribuire din 27.07.2022 (Polimer Gaz Conducte)
- 05.09.2022** Decizia ANSC nr. 03D-549-22. Contestația din 01.08.2022 admisă
- 13.09.2022** Deciziei de reevaluare/atribuire nr. 30/22, câștigător SRL Polimer Gaz Conducte, valoarea ofertei 62.303.058,76 (șaizeci și două milioane trei sute trei mii cincizeci și opt lei, 76 bani) MDL, inclusiv TVA, termen de execuție 8 (opt) luni, perioada de garanție asupra lucrărilor 10 (zece) ani.
- 18.11.2022** Semnarea Contractului de antrepriză nr. 08/L/22 cu SRL Polimer Gaz Conducte, valoarea contractului 62.303.058,76 MDL, inclusiv TVA, termen de execuție 8 luni, perioada de garanție asupra lucrărilor 10 ani.

Achiziții supraveghere tehnică:

- 08.04.2022** Publicarea anunțului de participare
- 28.04.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 9 oferte
- 06.09.2022** Anularea procedurii din cauza ofertelor neconforme
- 09.09.2022** Publicarea anunțului de participare REPETAT
- 26.09.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 5 oferte
Este în desfășurare procedura de evaluare a ofertelor
- 18.11.2022** Semnarea Contractului de antrepriză nr. 09/S/22 cu SRL Favor Proiect, valoarea estimată a contractului 208.429,82 MDL, inclusiv TVA.

Valoarea proiectului contractată: 62.517.178,84 MDL, inclusiv:

- LCM – 62.303.058,75 MDL
- RT – 205.600,09 MDL
- Panou informativ – 8 520,00 MDL

Data începerii lucrărilor și Termen de finalizare:

Contractul de Antrepriză cu SRL Polimer Gaz Conducte a fost semnat la data de 18 noiembrie 2022, ce prevede execuția contractului în 8 luni calendaristice. Ordinul de începere a lucrărilor de construcție a fost emis la 05.12.2022.

Rezultat atins (A-2022):

- 3 proceduri de achiziție organizate privind contractarea lucrărilor de construcție și prestarea serviciilor de supraveghere tehnică;
- 1 procedură de achiziție anulate privind contractarea serviciilor de supraveghere tehnică;
- 1 contestație depusă;
- 2 contracte semnate privind implementarea proiectului;
- 0,62 km rețea de canalizare construită.

Rezultat planificate (A-2023):

- Construcția sistemului de canalizare în orașul Căușeni - 18,64 km;
- Construcția 4 stație de pompare a apelor uzate.

❖ **Titlul proiectului: „Construcția apeductelor magistrale Iargara – Borogani, Iargara – Tigheci și a rețelilor de apeduct interioare în localitățile Băiuș, Cociulia Nouă, Tigheci și Cuporani”.**

Obiectivul general: Dezvoltarea serviciului calitativ de aprovizionare cu apă potabilă prin cooperare regională a localităților din raionului Leova.

Suma conform Cererii de finanțare (actualizată): 46.283.370,00 MDL, inclusiv:

- FNDRL – 41.654.980,66 MDL (89,9999 %)
- Contribuția APL I Tigheci – 4.628.389,34 MDL (10,0001 %)

Sursa de finanțare, MDL:

Activitatea	Anul	FNDRL:	Contribuția:
Planificat	2022	6.650.707,24	2.314.195,00
Redistribuit	2022	0,00	-
Executat	2022	0,00	0,00
Rămas de valorificat	2023-2024	41.654.980,66	4.628.389,34

Achiziții lucrări:

- 14.02.2022** Publicarea anunțului de intenție
- 16.08.2022** Semnarea Contractului de finanțare
- 21.11.2022** Publicarea anunțului de participare.
- 15.12.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 4 oferte
Este în desfășurare procedura de evaluare a ofertelor

Achiziții supraveghere tehnică:

- 22.11.2022** Publicarea anunțului de participare
- 12.12.2022** Este planificată deschiderea ofertelor
- 22.12.2022** Anularea procedurii deoarece niciunul dintre ofertanți nu a întrunit condițiile de calificare prevăzute în documentația de atribuire
- 06.01.2023** Publicarea anunțului de participare REPETAT
- 26.01.2023** Este planificată deschiderea ofertelor

Valoarea proiectului contractată: 0,00 MDL, inclusiv:

- LCM – 0,00 MDL
- RT – 0,00 MDL
- Panou informativ – 0,00 MDL

Data începerii lucrărilor și Termen de finalizare:

Rezultat atins (A-2022):

- 2 proceduri de achiziție organizate privind contractarea lucrărilor de construcție și prestarea serviciilor de supraveghere tehnică;
- 1 proceduri de achiziție anulate privind contractarea serviciilor de supraveghere tehnică.

Rezultat planificate (A-2023):

- Semnarea Contractelor de lucrări și servicii;
- Construcția rețele de apeduct magistral - 16,5 km;
- Construcția rețele interioare de apeduct - 44,33 km;
- Construcția 2 rezervoare de apă potabilă (V=150m3x2);
- Construcția 2 rezervoare de apă potabilă (V=50 m3x2);
- Construcția 1 turn de apă;
- Construcția 2 stații de pompare a apei.

❖ Titlul proiectului: „Construcția apeductelor interioare în satele Tomai și Sărata- Răzeși, raionul Leova”.

Obiectivul general: Dezvoltarea serviciului calitativ de aprovizionare cu apă potabilă prin cooperare regională al raionului Leova și raionul Hîncești.

Suma conform Cererii de finanțare (actualizată): 38.374.910,00 MDL, inclusiv:

- FNDRL – 30.316.177,95 MDL (79,0 %)
- Contribuția APL I Tomai – 8.058.732,05 MDL (21,0 %)

Sursa de finanțare, MDL:

Activitatea	Anul	FNDRL:	Contribuția:
Planificat	2022	5.556.007,00	0,00
Redistribuit	2022	0,00	-
Executat	2022	0,00	0,00
Rămas de valorificat	2023-2024	30.316.177,95	8.058.732,05

Achiziții lucrări:

- 14.02.2022** Publicarea anunțului de intenție
- 16.08.2022** Semnarea Contractului de finanțare
Publicarea anunțului de participare este condiționată de efectuarea transferului contribuției din partea Beneficiarului

Valoarea proiectului contractată: 0,00 MDL, inclusiv:

- LCM – 0,00 MDL
- RT – 0,00 MDL
- Panou informativ – 0,00 MDL

Data începerii lucrărilor și Termen de finalizare:

Rezultat atins (A-2022):

- În proces de transferare a 50 % din contribuției;

Rezultat planificate (A-2023):

- Semnarea Contractelor de lucrări și servicii;
- Construcția rețele de apeduct în s. Tomai și Sărata- Răzeși – 44,759 km;
- Instalarea a 4 rezervoare de apă potabilă;
- Construcția 2 stații de dezinfectare a apei.

❖ **Titlul proiectului: „Construcția apeductului magistral Sărata Nouă - Sărăteni cu conectarea localităților Seliște, Cazangic, Beștemac, Troian, Troița, Vozniseni, Sărăteni, Orac, Ceadîr, Colibabovca și Cneazevca, raionul Leova”.**

Obiectivul general: Asigurarea accesului la sursa sigură de aprovizionare cu apă potabilă a populației din localitățile: Seliște, Cazangic, Beștemac, Troian, Troița, Vozniseni, Covurlui, Sărăteni, Orac, Ceadîr, Colibabovca și Cneazevca din raionului Leova.

Suma conform Cererii de finanțare (actualizată): 58.494.800,00 MDL, inclusiv:

- FNDRL – 52.413.539,99 MDL (89.6038 %)
- Contribuția APL II Leova – 6.081.260,01 MDL (10,3962 %)

Sursa de finanțare, MDL:

Activitatea	Anul	FNDRL:	Contribuția:
Planificat	2022	6.911.822,97	3.040.635,00
Redistribuit	2022	0,00	-
Executat	2022	0,00	0,00
Rămas de valorificat	2023-2024	52.413.539,99	6.081.260,01

Achiziții lucrări:

- 14.02.2022** Publicarea anunțului de intenție
- 16.08.2022** Semnarea Contractului de finanțare
- 03.10.2022** Publicarea anunțului de participare
- 25.10.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 3 oferte
Este în desfășurare procedura de evaluare a ofertelor

Achiziții supraveghere tehnică:

- 03.10.2022** Publicarea anunțului de participare
- 25.10.2022** Deschiderea ofertelor
- 08.11.2022** Decizia de atribuire nr. 34/22 privind atribuirea Contractului SC „Preant” SRL, valoarea ofertei 271.216,03 MDL, inclusiv TVA. Urmează semnarea Contractului.
- 05.01.2023** Semnarea Contractului Servicii supraveghere tehnică nr. 01/S/23 cu SC „Preant” SRL, valoarea contractului 271.216,03 MDL, inclusiv TVA.

Valoarea proiectului contractată: 0,00 MDL, inclusiv:

- LCM – 0,00 MDL
- RT – 271.216,03 MDL
- Panou informativ – 0,00 MDL

Data începerii lucrărilor și Termen de finalizare:

Rezultat atins (A-2022):

- 2 proceduri de achiziție organizate privind contractarea lucrărilor de construcție și prestarea serviciilor de supraveghere tehnică;
- 1 procedură de achiziție anulate privind contractarea serviciilor de supraveghere tehnică;

Rezultat planificate (A-2023):

- Semnarea Contractelor de lucrări și servicii;
- Rețele de apeduct magistral construite- 52,4 km;
- Castele de apă construite – 2 (V=50m³);
- Castel de apă construit - 1 unitate (V=25 m³);
- Stații de pompare a apei construite – 4 unități;

- Stații de dezinfectare a apei construite- 14 unități.

2.5. Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri

Elementul cheie al acestei măsuri reprezintă crearea de noi structuri regionale și locale de sprijinire a afacerilor, modernizarea și extinderea celor existente având ca scop atragerea investițiilor, revigorarea și dezvoltarea economiilor locale și regionale.

Pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare a sectorului VIA în regiune, ADR Sud v-a implementa în perioada anilor 2022 – 2024 următorul proiect cu impact regional din sursele FNDRL:

Tabelul nr.5.

<i>Proiecte în domeniul VIA incluse în PAF din FNDRL pentru anul 2022, MDL</i>				
Denumirea proiectului	Costul proiectului			
	Estimat, conform CF	Actualizat	Contribuția beneficiarului	Contractat
1	2	3	4	5
Racordarea la utilități a subzonei nr.18 (Cahul) din cadrul ZEL Bălți	10.464.190,00	13.315.770,00	1.353.228,44	12.541.244,14
TOTAL	10.464.190,00	13.315.770,00	1.353.228,44	12.541.244,14

Obiectivul general: Sporirea atractivității investiționale în economia Regiunii de Dezvoltare Sud și îmbunătățirea calității vieții locuitorilor din regiune.

Suma conform Cererii de finanțare (actualizată): 13.315.770,00 MDL, inclusiv:

- FNDRL – 11.962.541,56 MDL (89,8374 %)
- Contribuția ZEL Bălți – 1.353.228,44 MDL (10,1626 %)

Sursa de finanțare, MDL:

Activitatea	Anul	FNDRL:	Contribuția:
Planificat	2022	9.400.760,00	1.353.228,44
Redistribuit	2022	10.460.838,77	-
Executat	2022	10.460.838,77	0,00
Rămas de valorificat	2023-2024	1.501.702,79	1.353.228,44

Achiziții lucrări:

- 14.02.2022** Publicarea anunțului de intenție.
- 17.03.2022** Publicarea anunțului de participare.
- 11.04.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 2 oferte.
- 23.05.2022** Anularea procedurii din cauza insuficienței fondurilor alocate.
- 24.05.2022** Publicarea anunțului de participare REPETAT.
- 14.06.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 4 oferte.
- 11.07.2022** Contestarea Deciziei de atribuire din 07.07.2022
- 08.08.2022** Decizia ANSC nr. 03D-477-22. Contestația respinsă.
- 15.08.2022** Semnarea Contractului de antrepriză nr. 05/L/22 cu Asociera Emcom E&E SRL – SC Viscomteh SRL – LuxGaz S.R.L, valoarea contactului 12.407.020,63 MDL, inclusiv TVA, termen de execuție 8 luni, garanția asupra lucrărilor 5 ani

Achiziții supraveghere tehnică:

- 08.04.2022** Publicarea anunțului de participare.
- 28.04.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 2 oferte.
- 23.05.2022** Anularea procedurii din cauza ofertelor neconforme.
- 21.06.2022** Publicarea anunțului de participare REPETAT.

- 06.07.2022** Deschiderea ofertelor. Au fost depuse 1 oferte.
- 15.08.2022** Semnarea contractului Servicii supraveghere tehnică 04/S/22 cu SRL „Verluxcons”, valoarea contractului 93.052,66 MDL, fără TVA, ceea ce constituie 0,9 % din valoarea lucrărilor
- 15.08.2022** Semnarea contractului Servicii supraveghere de autor Absolut Energie
- 15.08.2022** Semnarea contractului Servicii supraveghere de autor Intexnauca

Suma contractată: 12.541.244,14 MDL, inclusiv:

- LCM – 12.407.020,43 MDL;
- RT – 93.052,65 MDL;
- SA – 37.221,06 MDL;
- Panou informativ – 3.950,00 MDL.

Data începerii lucrărilor și Termen de finalizare:

Contractul de Antrepriză cu asocierea EMCOM E&E SRL – SC VISCOMTEH SRL – SRL LUXGAZ, lider asocierii EMCOM E&E SRL a fost semnat la data de 15 august 2022, ce prevede execuția contractului în 8 luni calendaristice. Ordinul de începere a lucrărilor a fost preluat de către OE la data de 12.09.2022, deci execuția va fi finalizată până la data de 12.05.2023.

Rezultat atins (A-2022):

- 4 proceduri de achiziție organizate privind contractarea lucrărilor de construcție și prestarea serviciilor de supraveghere tehnică;
- 2 proceduri de achiziție anulate privind contractarea lucrărilor de construcție și prestarea serviciilor de supraveghere tehnică;
- 1 contestație depusă;
- 4 contracte semnate privind implementarea proiectului;
- 2,1 km rețea de electrică de tensiune înaltă de 10 kV construită;
- 1,34 km rețea de apeduct construită;
- 1,582 km rețea de canalizare construită;
- 0,883 km rețea de gaz de presiune medie construită.

Rezultat planificate (A-2023):

- 0,02 km rețea de apeduct construită;
- Finalizarea lucrărilor de construcție;

2.6. Sprijinirea procesului de adaptare a regiunii la schimbări climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor

Măsura respectivă, pune accentul pe sprijinirea eficienței energetice și extinderea utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice. Prin promovarea investițiilor în eficiența energetică se urmărește reducerea consumului de energie în clădirile publice și confortul termic. De asemenea, măsura respectivă are ca scop și sporirea nivelului de conștientizare și de promovare a beneficiilor utilizării surselor de energie regenerabile.

Pe parcursul anului 2022, de către ADR Sud nu au fost inițiate proiecte noi de îmbunătățire a eficienței energetice, însă a continuat procesul de finalizare a proiectelor din domeniul EE acoperite financiar din sursele UE, anume la capitolul organizarea recepțiilor lucrărilor de construcție.

Proiecte în domeniul EE cu finanțare din sursele Uniunii Europene prin intermediul GIZ, MDL cu TVA la cota 0 (zero)					
Denumire proiect	Costul estimat al proiectului	Costul Contribuția Uniunii Europene	Contribuția beneficiarului,	Valorificat	Statut
1	2	3	4	5	6
Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic ”Constantin Spătaru” din orașul Leova	54.476.253,00	60.487.427,76	1.790.059,00	62.277.486,76	- La data de 02.12.2022 a avut loc recepția la terminarea lucrărilor; - În proces de recepție finală
Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic ”Matei Basarab” din orașul Basarabeasca	18.516.322,00	25.060.350,18	220.300,00	25.280.650,18	- În proces de recepție
TOTAL	72.992.575,00	85.547.777,94	2.010.359,00	87.558.046,94	

Lucrările de construcție pentru proiectul ”Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic ”Constantin Spătaru” din orașul Leova sunt realizate în proporție de 100%. A fost organizată recepției la terminarea lucrărilor a obiectului la data de 02.12.2022.Urmează organizarea recepției finale. Actul de primire predare a costurilor investiționale și raportul final sunt în curs de elaborare.

Lucrările de construcție pentru proiectul ”Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic ”Matei Basarab ” din orașul Basarabeasca, la fel sunt realizate în proporție de 100%. Urmează organizarea recepției la terminarea lucrărilor a obiectului. Actul de primire predare a costurilor a fost elaborat, la moment acesta nu este semnat de către părți, odată cu realizarea activităților de recepție acesta va fi semnat. Raportul final al proiectului este în curs de elaborare.

Obiectul general: Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de coordonare și implementare a politicii de dezvoltare regională

Implementarea cu succes a politicii de dezvoltare regională presupune un efort conjugat al MIDR, ADR Sud, CRD Sud, APL și agenților economici regionali, fiind susținută prin intermediul fondurilor naționale precum și a celor oferite de donatori externi. Finanțarea politicii de dezvoltare regională este asigurată dea lungul timpului din Fondul național de dezvoltare regională, pentru care anual din bugetul statului sunt alocate mijloace bănești pentru finanțarea proiectelor regionale.

Conform graficului de mai jos, putem aprecia situația aferentă numărului de proiecte aprobate în DUP 2022-2024 pe fiecare regiune, inclusiv numărul de proiecte implementate din FNDR pe anii 2022-2024 în fiecare regiune de dezvoltare.

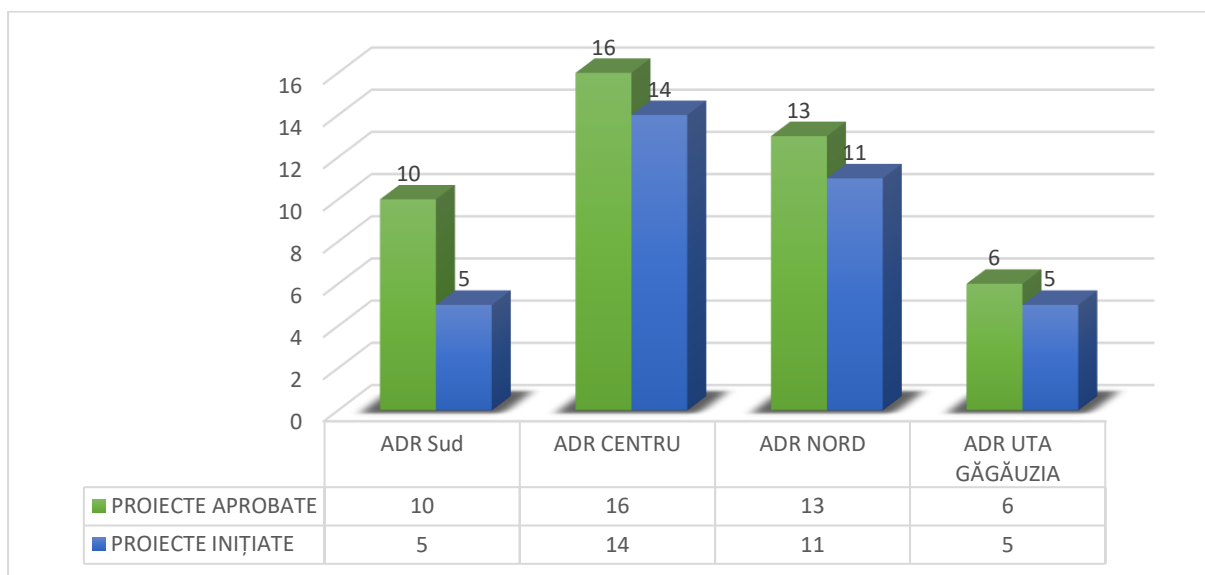

Figura nr.7. Proiecte aprobate/inițiate DUP 2022-2024

Ca urmare a datelor analizate, putem menționa că RD Sud, se află pe poziția 3 în clasament, cu 10 proiecte aprobate în DUP 2022-2024, dintre care 5 proiecte sunt inițiate, urmată de regiunea UTA Găgăuzia cu 6 proiecte aprobate, dintre care 5 inițiate.

Din numărul total de proiecte 45 aprobate în DUP 2022-2024, 35 proiecte sunt inițiate. În acest context, putem aprecia gradul de implementare a proiectelor în raport cu proiectele aprobate în DUP 2022-2024, constituind 77,8 %.

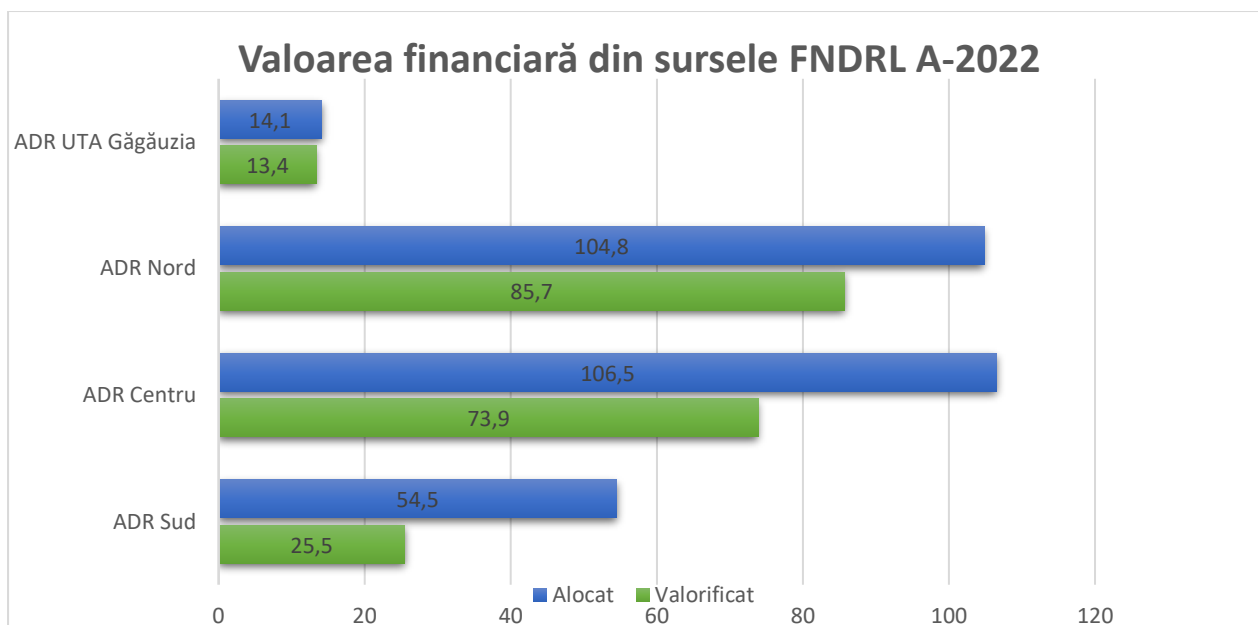

Figura nr.8. Valoarea financiară din sursele FNDRL A-2022

Analizând graficul observăm că, RD Sud se află pe poziția a treia după suma valorificată din FNDRL în perioada anului 2022. Rata de valorificare a mijloacelor financiare din suma totală valorificată de către toate regiunile din FNDR, pentru RD Sud constituie circa 13,53 %.

Scopul acestui obiectiv este acela de a îmbunătăți managementul procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională. În acest sens, întru realizarea acestui deziderat, acțiunile au fost orientate spre:

- Eficientizarea operațională a procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională;
- Consolidarea mecanismului de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională;
- Dezvoltarea capacităților actorilor regionali în domeniile relevante politicii de dezvoltare regională

Realizarea acestui obiectiv necesită consolidarea tuturor actorilor instituționali implicați în procesul dezvoltării regionale asigurând o abordare unică și integrată de planificare, coordonare și evaluare a investițiilor publice direcționate spre dezvoltarea regiunilor. Acest fapt, presupune o comunicare între actorii responsabili cât mai eficientă, concentrarea eforturilor comune necesare implementării politicii de dezvoltare regională, dar și experiențele noi aferente politicii de dezvoltare regională.

2.7. Eficientizarea operațională a procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională

Această direcție presupune eficientizarea procesului de implementare a politicii de DR, prin realizarea următoarelor 2 măsuri:

Facilitarea procesului de mobilizare de finanțări adiționale și consolidarea parteneriatelor cu partenerii de dezvoltare

În cadrul Fondului de Granturi regionale pentru dezvoltare urbană, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polonia aferent programului polonez de cooperare pentru dezvoltare-Polish aid, ADR Sud a obținut finanțare pentru proiectul „Suport orașelor din Regiunea de Dezvoltare Sud privind implementarea eficientă a politicilor publice naționale în domeniul dezvoltării urbane”. Astfel, agenția a semnat 1 contract de finanțare cu Solidarity Fund PL în Moldova, în calitate de partener strategic, în valoare de 22.000,00 EUR, proiectul dat a fost implementat cu succes.

De asemenea, Agenția de Cooperarea Internațională a Germaniei (GIZ), partener al ADR Sud, a oferit o serie de instruiți atâr agenției, cât și actorilor regionali din RD Sud, prin desfășurarea a 3 ateliere aferente dezvoltării și consolidării capacităților actorilor locali și regionali cu privire la rolul lor în implementarea Agendei 2030, a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și a Strategiei Naționale de Dezvoltare. Activitatea dată a fost organizată în cadrul proiectului „Suport Guvernului Republicii Moldova în implementarea Agendei 2030.

Eficientizarea procesului de monitorizare și evaluare a politicii și proiectelor de dezvoltare regională

Activitățile acestei măsuri vor fi orientate spre realizarea aspectelor ce țin de actualizarea/modernizarea bazei de date regională , care va permite furnizarea indicatorilor regionali. De asemenea, monitorizarea atingerii rezultatelor, prin monitorizarea continuă a indicatorilor de realizare, actualizarea informației cu privire la proiectele cu impact regional implementate în RDS.

Pe parcursul anului 2022, a fost evaluat 1 proiect de dezvoltare regională implementat din sursele FNDR:

- Construcția apeductului magistral Leova-Filipeni-Romanovca, implementat în perioada anilor 2014-2016.

Evaluarea proiectului a fost realizată în scopul aprecierii eficacității acțiunilor întreprinse în cadrul proiectului, progresul realizat în raport cu obiectivele stabilite. În acest sens, au fost solicitate informații de la primăriile Filipeni, Romanovca, raionul Leova, Consiliul Raional Leova, SA ”Apă Canal” Leova.

2.8. Consolidarea mecanismului de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională

În scopul realizării acestei direcții, acțiunile vor fi axate pe următoarele măsuri:

- *Cartografierea anuală a proiectelor implementate în RD Sud cu suportul partenerilor de dezvoltare*
- *Identificarea oportunităților de finanțare prin aplicarea la diferite programe și proiecte naționale și externe cu excepția FNDRL*

Pe parcursul anului 2022, în vederea realizării direcției respective, nu au fost realizate careva activități.

2.9. Dezvoltarea capacităților actorilor regionali în domeniile relevante politicii de dezvoltare regională

Această măsură ține de dezvoltarea abilităților și competențelor angajaților ADR Sud cât și altor actori regionali (CRD Sud, APL de nivelul I, II) în domeniul dezvoltării regionale, prin participarea la diferite sesiuni de instruire, ateliere de lucru, mese rotunde și vizite de lucru. În acest sens, în perioada de referință, au fost organizate următoarele forme de instruire cu participarea actorilor regionali, după cum urmează:

Tabelul nr.7. Dezvoltarea capacităților actorilor regionali pe forme de instruire

Forma de instruire	# sesiuni	Număr participanți		
		ADR Sud	CRD Sud	APL din RDS
Sesiuni de instruire /training-uri	26	19	1	59
Ședințe, ateliere de lucru, mese rotunde	25	80	67	192
Vizite de studiu	7	4		4

Au fost fortificate capacitățile instituționale în domeniile: protecția datelor cu caracter personal, îmbunătățirea capacităților instituționale pe segmentul aspectelor tehnice în infrastructură, atelier de lucru privind managementul investițiilor, managementul contractelor de achiziții publice, scrierea cererilor de finanțare și implementarea proiectelor, monitorizarea implementării programelor de cooperare transfrontalieră și transnațională, consolidarea capacităților actorilor locali și regionali cu privire la rolul lor în implementarea Agendei 2030, planificare strategică.

Specialiștii ADR Sud, au facilitat participarea unui membru CRD Sud/ APL I Leova în cadrul instruirilor organizate cu suportul GIZ Moldova și a 6 reprezentanți APL I în cadrul instruirilor organizate de MIDR cu suportul Solidarity Fund PL în Moldova.

În contextul Concursului de propuneri de proiecte pentru dezvoltarea locală „Satul European”, desfășurat în cadrul Programului național de dezvoltare locală cu finanțare din FNDRL, au fost desfășurate 14 sesiuni de informare și instruire pentru APL de nivelurile I și II din RDS, în cadrul cărora au participat în total 393 persoane interesate, dintre care 165 de primari.

2.10. Cooperarea cu partenerii de dezvoltare

Atragerea investițiilor internaționale și colaborarea cu partenerii de dezvoltare în vederea finanțării și cofinanțării proiectelor din DUP 2022-2024 și POR Sud 2022-2024 reprezintă o prioritate pentru Agenția de Dezvoltare Regională Sud. În acest sens, implementarea politicii de dezvoltare regională e necesar să fie susținută de către partenerii externi de dezvoltare.

- Pe parcursul perioadei de raportare, ca urmare a concursului lansat de către Solidarity Fund PL în Moldova, ADR Sud a elaborat aplicația cu tematica ”Suport orașelor din Regiunea de Dezvoltare

Sud privind implementarea eficientă a politicilor publice naționale în domeniul dezvoltării urbane, ca rezultat final agenția a obținut finanțare pentru proiectul respectiv.

- Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) în cadrul proiectului „Suport pentru Guvernul Republicii Moldova în implementarea Agendei 2030” a instruit angajații ADR Sud și actorii regionali, prin desfășurarea unui atelier cu tematica „Consolidarea capacităților actorilor locali și regionali cu privire la rolul lor în implementarea Agendei 2030 și a Strategiei Naționale de Dezvoltare”.

2.11. Provocări și riscuri

În condițiile actuale în care ne aflăm, războiul din țara vecină, inflația, criza energetică, migrarea populației apte de muncă, valul de emigranți, toate acestea pot constitui principala provocare în derularea și implementarea proiectelor de dezvoltare regională.

La fel un impediment în procesul implementării proiectelor de dezvoltare regională, îl constituie capacitățile reduse a beneficiarilor de a obține documente permissive, fapt ce tergiversează procesul de lucru.

Disponibilitatea redusă a datelor statistice este o constrângere pentru procesul de monitorizare și evaluare eficientă. E necesar, ca datele să fie actualizate și publicate sistematic pe pagina BNS.

Insuficiența mijloacelor financiare pentru promovarea Regiunii de Dezvoltare Sud.

Calitatea slabă a documentației tehnice, care necesită deseori revizuirii, astfel afectând procesul de implementare a proiectelor.

Tergiversarea procedurilor de achiziții publice, se generează întârzieri serioase în implementarea proiectelor.

2.12. Lecții învățate și bune practici

O modalitate de valorificare a experienței obținută în anul 2022 este de a însuși lecțiile importante, care pot fi utile în continuare pentru toate părțile implicate în procesul de implementare a POR Sud 2022-2024.

În acest context, pe parcursul perioadei de raportare au fost desfășurate o serie de instruirii, surse de bune practici în domeniile planificării strategice, managementul proiectelor, consolidarea capacităților actorilor locali și regionali, achizițiilor publice.

De asemenea, pe parcursul anului 2022 de către angajații Agenției au fost desfășurate 5 vizite de studiu în vederea preluării bunelor practici și transfer de know-how în domeniul dezvoltării regionale. Scopul acestor vizite a fost sporirea capacităților angajaților, cunoștințe aprofundate/actualizate, abilități dezvoltate, schimbul de experiență în domeniul dezvoltării și planificării regionale, ulterior care vor favoriza la utilizarea în practică a cunoștințelor obținute pentru asigurarea implementării cu succes a obiectivelor politicii de dezvoltare regională în RD Sud.

2.13. Concluzii

POR Sud este cel mai important document de planificare strategică la nivelul RD Sud, care stabilește prioritățile de dezvoltare a regiunii pe termen mediu, fiind orientate spre sporirea calității vieții cetățenilor. Activitățile desfășurate pe parcursul perioadei de referință au rezultat din obiectivele generale și direcțiile prioritare stabilite atât în POR Sud 2022-2024, în Planul de implementare a POR Sud 2022-2024 pentru anul 2022, cât și în Planul de activitate a ADR Sud pentru anul 2022. Prin urmare, au fost realizate următoarele activități cum ar fi: întruniri cu reprezentanții APL din regiune,

ședințe ale grupurilor de lucru pe achiziții publice, organizarea procedurilor de licitații publice privind achiziționarea lucrărilor de construcție și a serviciilor de supraveghere tehnică, inițiate lucrările de construcție a 5 proiecte de dezvoltare regională ș.a.

Astfel, în rezultatul acestora, putem scoate în evidență principalele activități realizate de ADR Sud, accentul fiind pus pe:

- Aprobarea de către CRD Sud a POR Sud 2022-2024, principalul document de planificare strategică la nivelul RDS;
- Semnarea de către ADR Sud a 9 contracte de finanțare cu beneficiarii;
- Semnarea de către ADR Sud a 4 contracte de antrepriză cu operatorii economici pentru executarea lucrărilor de construcție, proiecte finanțate din sursele FNDRL;
- Semnarea de către ADR Sud a 4 contracte de prestări servicii de supraveghere tehnică asupra lucrărilor de construcție, proiecte finanțate din sursele FNDRL;
- Semnarea de către ADR Sud a unui contract de prestări servicii pentru elaborarea Studiului de Fezabilitate;
- Transmiterea către aplicanți costuri investiționale în valoare totală de circa 160,0 mln. lei, inclusiv 1 proiect finanțat din sursele FNDRL și 6 proiecte finanțate din surse de finanțare externă, prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).
- 1 proiect aplicat, finanțat și implementat cu succes cu suportul financiar al Solidarity Fund PL în Moldova „Suport orașelor din Regiunea de Dezvoltare Sud privind implementarea eficientă a politicilor publice naționale în domeniul dezvoltării urbane”.
- Facilitarea procesului de dezvoltare a capacităților actorilor de dezvoltare regională RDS;
- Asigurarea transparenței activității ADR Sud.

Director ADR Sud _____ Ion PÎNZARI

ELABORAT:

Șef SME _____ Olga DIACONU

VIZAT:

Șef SPCR _____ Irina COROIAN

Șef SMIP _____ Andrei POPUȘOI

COORDONAT:

Șef Direcție politici de dezvoltare regională și locală: _____ Igor MALAI

Șef adjunct direcție, șef secție programe de dezvoltare regională și locală: _____ Denis LUNGUL